

A hét verse - Baka István: De profundis

"ó nappalok fehér kendői számat / ki tömte be tivéletek nehogy / kiüvöltsem hogy már a semmi sincsen / s még ez a semmi is fogy egyre fogy" - A hét verse most Baka Istvántól a *De profundis*, Keresztury Tibor választotta.

Baka István DE PROFUNDIS

Kényszerzubbony volt már az anyaméh is
s járkálok bár látszólag szabadon
a Mindenség csak túlméretezett
bolondokházi kórterem tudom

döngettem hát a falakat hiába
a mélységből kiálték ám az Isten
csak a lélek légszomja és e szomjon
s más kórtermeken kívül semmi sincsen

átkopogok s ha néha jó erőtlen
morzén a válasz meg sem érthetem
ember vagy angyal küldi-e s fogolytárs
vagy láthatatlan rabtartóm üzen

ó nappalok fehér kendői számat
ki tömte be tivéletek nehogy
kiüvöltsem hogy már a semmi sincsen
s még ez a semmi is fogy egyre fogy

Istenem, a jó Baka Pista, ahogy '86-ban a debreceni állomáson a vonatról – hogy is fogalmazzak – mint őszi lomb, lehull... Bal kezében aktatáska, a jobban az útra bekevert citromos vodkája, valahogy mindig fölfele tartja, így egy csepp veszteséggel sem jár az emlékezetes landolás. Innen kihozni az estet ikszre egy teltházás előadóteremben: na, az feladat, az kihívás vendégnek és szervezőnek egyaránt. A *Döbling* című könyvet jön bemutatni (Szépirodalmi, 1985), vagy kétszáz hallgató várja, az oktatók részéről nincs nagy kivonulás, a népiek megmondói Nagy Gáspárra tettek, s úgy látszik, egy nemzedékből ketten náluk nem férnek el. Nyilvános ruhaszaggatás, ájult köszöntők helyett így aztán valami súlyos, tömör csend fogadja, ahogy este bizonytalan baritonján belekezd: „Éjszaka van magamra hagytak végre / az orvosok az ápolók sehol / körülnézhetek Döbling ez vagy Magyarország / vagy a Döbling-Magyarország-Pokol”. S így tovább, az Európa küszöbeitől elvert szűkölő kutyákról, meg arról, hogy „Magyarország nincs többé, már csak bennem él.”

Választott versünk is optimista, derűs, jó vidám. Még tíz év szenvedés vár rá, de a költő ekkor már gyógyíthatatlan beteg. A testben csövek és roppant dózisú gyógyszerek, s hozzá kozmikus víziók a mélyből, nagyjából arról, hogy égen-földön semmi kapaszkodó nincsen: az alkony egyetemes. Hogy bevégeztetett. Hogy Isten „csak a lélek légszomja.” Angyal, fogolytárs, rabtartó – az sem tudható, a falon át erőtlen és érthetetlen jelekkel ki üzen. Az pedig, ahová a beszéd eljut, a tökéletes nullpont, az önmagát is felemésztő végállapot. Az egyetemes magyar líra egyik legmegrázóbb zárzata – híradás onnan, ahol kevesen jártak Bakán kívül: a kortársak közül alig valaki.

Súlyos, aktuális, nagy költészet. Érthető hát, hogy maroknyi hívén kívül senki nem olvassa, nem ismeri.